

సేకరణ-సంపాదకత్వం: కాత్యాయనీ విద్యుహే

తెలుగు ఆధునిక సాహిత్యప్రపంచంలో బుచ్చిబాబుగా పసిద్దులైన శివారాజువెంకట సుబ్బారావు కథా రచయిత, నవలాకర్త, నాటక, నాటికా రచయిత, వ్యాసకర్త, సాహిత్య వివేచనా తత్పరుడు, ఆత్మ కథారచయిత, కవి, చిత్రకారుడు. 1946లో వెలువడిన ఆయన 'చివరకు మిగిలేది' నవలకు తెలుగు నవలా చరిత్రలో ఒక విశిష్టస్థానముంది. ఆయన 60 కథల వరకూ వ్రాశారు. ఆద్యంతాలు - మధ్య రాధ, ఉత్తమ ఇల్లాలు, ఒకే నిద్ర - ఎన్ని కలలు వంటి నాటకాలనూ, శిష్యరక్షిత, ఒమర్ ఖయ్యాం, రాయల కరుణకృత్యం లాంటి నాటికలనూ రాశారు. షేక్ స్పియర్ సాహితీ పరామర్శ చేశారు. 'నా అంతరంగ కథనం' అనే బాల్యజీవితానికి సంబంధించిన ఆత్మకథనూ, 'నన్ను మార్చిన పుస్తకం' అనే తన వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రభావితం చేసిన పుస్తక ప్రభావక శక్తి పరిచయాన్నీ రాశారు. బుచ్చిబాబు రచనల్లో ఆయన బహుముఖ సృజనాత్మక సాహిత్య వ్యక్తిత్వాన్ని వెల్లడించేవి ఆయన రాసిన కథలు. కథారచనలో సమకాలిక కథారచయితల కంటే భిన్నంగా తనదైన ధోరణినీ, శైలినీ, కథా శిల్పాన్నీ ఏర్పరచుకున్న రచయిత బుచ్చిబాబు. - **కేతు విశ్వనాథరెడ్డి (దీపధారులు పుస్తకంలో)**

బుచ్చిబాబు డైరీలు - సమయం, సందర్భం

సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, వైజ్ఞానిక సాహిత్య కళారంగాలలో చేసిన విశేషకృషివల్ల ప్రసిద్ధికి వచ్చిన వ్యక్తుల జీవితాలను పునర్నిర్మించి తరువాతి తరాలవాళ్ళకందించటానికి ఆయా వ్యక్తులు వ్రాసుకున్న డైరీలను - ఉత్తరాలను మించిన అధికారిక ఆధారాలు వేరేవీలేవు. ముఖ్యంగా సాహిత్య రంగంలో రచయితల వాఙ్మయ జీవిత సూచికలను సిద్ధం చేయటంలో భాగంగా వారి వాఙ్మయ జీవిత విశిష్టతలను వ్యక్తం చేసే డైరీలను - ఉత్తరాలను ప్రచురించటం ప్రయోజనకారిగా వుంటుంది.

డైరీ - దినచర్య రచన. వ్యక్తుల నిత్యజీవిత విషయాలను, కుటుంబ సంబంధాలను, స్నేహ సంబంధాలను, వృత్తిపర విషయాలను మాత్రమే కాక వాళ్ళ అభిరుచులను, అభిప్రాయాలను, కాంక్షలను, ఆంతర్యాలను, అలవాట్లను, ప్రవర్తనారీతులను, ఆశాభంగాలను పట్టి చూపించేది డైరీ. డైరీ వ్రాయటం అంటే వ్యక్తులు తమ అంతరంగాన్ని తామే తమముందు పరిశీలనకు పెట్టుకోవడమన్నమాట. ఏ

దాపరికాలు, భయాలు, వంచనలు లేకుండా అంతరంగాలను విప్పిపరచే వీలుండటం వల్ల డైరీలు చాలావరకు రచయిత అసలైన వ్యక్తిత్వానికి నిలువుటడ్డాలుగా ఉంటాయి.

డైరీలు - ఉత్తరాలు ఆ వ్యక్తులకు సంబంధించిన విస్తృత సమాచారాన్నందిస్తాయి. ఈ విస్తృత సమాచారం తత్కాలంలో దానంతట అదిగా సాధించే ప్రయోజనం పెద్దగా వుండకపోవచ్చు. కానీ తరువాత తరువాత ఆ వ్యక్తులను చుట్టుకుని జరిగే పరిశోధనలకు ముడిపదార్థంగా పనిచేస్తూ మార్గదర్శక సూత్రాలను నిర్దేశించగల స్థితిలో వుంటుందనటంలో సందేహంలేదు. ఈ సందర్భంలో డైరీలను - ఉత్తరాలను చెత్తకింద తీసిపారేసిన వాళ్ళున్నప్పటికీ అలాంటి వాటి ఆధారంతోనే వర్తనియావుల్స్ వంటి రచయితలు చక్కని జీవిత చరిత్రలను రూపొందించిన విషయం గమనించవచ్చు.

ఈ క్రమంలో సామాజిక సాహిత్య రంగాలలోని మనుషుల డైరీలకు మరింత ప్రాధాన్యత ఉంది. సమకాలీన సామాజిక రాజకీయాంశాల పట్ల రచయిత ప్రతిస్పందనా స్థాయిని, చైతన్యాన్ని, రచయిత సాహిత్య దృక్పథం రూపొందుతున్న క్రమాన్ని అర్థం చేసుకొనటానికి ఈ విధంగా డైరీలు వల్ల లభించే విస్తృత సమాచారం తోడ్పడుతుంది. అసలు సాహిత్యరంగంలో డైరీలను ఉత్తరాలను సేకరించి అధ్యయనానికి వీలుగా సంపాదించి ప్రచురించటం పాశ్చాత్య భాషాసాహిత్యాలనుసరించి వచ్చిన సంప్రదాయమే. 1857 తరువాత తెలుగు సాహిత్యంలో వచ్చిన నూతన పరిణామం ఫలితమిది. ఈ క్రమంలో గురజాడ అప్పారావుగారి డైరీలు - లేఖలు, కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారి డైరీలు - లేఖలు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి డైరీలు - లేఖలు ప్రచురించబడ్డాయి. 2007లో మనసు ఫౌండేషన్ ప్రచురించిన 'రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి రచనా సాగరం' పుస్తకంలో 1935 నుండి 1941 వరకు లభించిన రావిశాస్త్రి డైరీలు చేర్చబడ్డాయి.

ఆధునిక కాలంలో తెలుగుభాషా సాహిత్య రంగాలలో డైరీలను - ఉత్తరాలను సంపాదించి, ప్రచురించి అధ్యయనావకాశాలను విస్తృతం చెయ్యాలన్న దృక్పథం రోజురోజుకీ బలపడుతున్నది. ఈనాడు అటు రచయితలు - ఇటు విమర్శకులు రచయితల డైరీలను, ఉత్తరాలను బయటపెట్టటం ద్వారా ఆయా రచయితల రచనల గురించి కొత్త కొత్త విషయాలను తెలుసుకోవటం ఎట్లా వీలవుతుందో చెప్పున్నారు.

నిజానికి బుచ్చిబాబు డైరీలను 1983 లోనే బుచ్చిబాబు వాఙ్మయ జీవిత సూచికలో భాగంగా అచ్చువేయటం జరిగింది . 1978-1983 మధ్యకాలంలో చివరకు మిగిలేది నవల మీద పిహెచ్.డి కి పరిశోధన చేస్తూ బుచ్చిబాబు సాహిత్య వ్యక్తిత్వాన్ని దృక్పథాన్ని అర్థం చేసుకొనటానికి ఆయన సమస్త సాహిత్యాన్ని సేకరిస్తూ అధ్యయనం చేస్తున్న ఆరోజుల తపనను తీర్చిన సాహిత్యంలో బుచ్చిబాబు డైరీలు, ఉత్తరాలు ప్రధానమైనవి. బుచ్చిబాబుగారి భార్య శివరాజు సుబ్బలక్ష్మి గారు విశాల పూదయంతో అవి అన్నీ చూడటానికి నాకు అవకాశం ఇచ్చారు. 1980 మేలో వారం రోజులు, జూన్ లో వారం రోజులు, జులైలో వారం రోజులు - 1981 జులైలో మరో వారం రోజులు హైదరాబాదులో వారింట్లోనే వుండి డైరీల పని చూసుకోవటం జరిగింది. యింకా మిగిలివున్న డైరీలను నాతోపాటు వరంగల్ కు తీసుకొచ్చుకోవటానికి సుబ్బలక్ష్మిగారంగీకరించటంతో - తెచ్చుకున్న డైరీలపని 1981 సెప్టెంబర్ లో కొంత, 1982 జనవరిలో మరికొంత చేసుకోగలిగాను. 1982 మార్చిలో మళ్ళీ ఒకసారి హైదరాబాదు వెళ్ళి మూడు రోజులుండి డైరీల పని పూర్తిచేసుకుని వచ్చాను.

బుచ్చిబాబు వ్రాసుకున్న డైరీలు మొత్తం 18 లభించాయి. వాటిలో మొదటిది 1935 సంవత్సరపు డైరీ. ఆ తరువాత నాలుగు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. 1940 సంవత్సరపు డైరీ ఉంది. ఆ తరువాత ఆరు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. మళ్ళీ 1947-48 సంవత్సరపు డైరీలు వున్నాయి. 1949 సంవత్సరపు డైరీలేదు. 1950 డైరీ వుంది. 1951 డైరీ లేదు. 1952 డైరీ ఉన్నది. తరువాత రెండు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. 1955, 1956 సంవత్సరపు డైరీలున్నాయి కానీ 1957 డైరీలేదు. 1958 నుండి 1967 వరకు మొత్తం పది డైరీలు వరుసగా

ఉన్నాయి. దొరికిన మొదటి డైరీ అంతముందునుండే ఆయన డైరీలు వ్రాయటం ప్రారంభించి వుండటానికి వీలుంది. 1967లో మరణించే వరకు ఆయన డైరీ వ్రాశాడు. అయితే మధ్యలో ఆయా సంవత్సరాల డైరీలు దొరకకుండా పోయినవి 15. వీటిని గురించి శ్రీమతి సుబ్బలక్ష్మిగారు కూడా ఏమీ చెప్పలేకపోయారు. ముఖ్యంగా బుచ్చిబాబు నవలా వస్తువును గురించి ఆలోచించే సమయంలోని డైరీలు దొరకక పోవటం వలన ఆ నవల గురించి తెలియవలసిన రచయిత అంతరంగం వెలుగులోకి రాకుండా పోయింది.

దొరికినంతవరకు డైరీలలో కొన్నిరోజులు అసలేమీ వ్రాయబడలేదు. మరికొన్ని రోజులలో ఎత్తివాసి చూపించదగినంత ముఖ్యవిషయాలు కనిపించవు. అలాంటివాటినిన్నింటిని వదిలివేయటం జరిగింది. ఆయన దినచర్యలన్నీ కూడా యధాతథంగా ఎత్తివ్రాయలేదు. వాఙ్మయ జీవిత విశేషాలయిన రచనలు చేయటాన్ని గురించిన వివరాలను, వాటికి సంబంధించిన ఆదాయాలను, చేసిన ఉపన్యాసాలను, సమకాలీన సాహిత్యం, సినిమా మొదలైన కళారూపాలను గురించిన అభిప్రాయాలను, సమకాలీన రచయితలతో వున్న సంబంధ బాంధవ్యాలను దృష్టిలో వుంచుకుని బుచ్చిబాబు డైరీలలోని విషయాలను ఎత్తి వ్రాయటం జరిగింది. ఆ మేరకు బుచ్చిబాబు డైరీలు నా దృష్టి కోణం నుండి ,సాహిత్య సాంస్కృతిక ప్రయోజనాల కోణం నుండి కొంత సెన్సార్ అయినవనే చెప్పాలి.

బుచ్చిబాబు డైరీలు 1935 నుండి లభిస్తున్నాయి. అప్పటికి ఆయనకు 20 సంవత్సరాలు. ఇంటర్మీడియట్ చదువు పూర్తయింది. రచయితగా, చిత్రకారుడుగా, నాటక అభిమానిగా సాహిత్య అధ్యయన పరుడుగా ఆయన రూపొందుతున్న కాలం అది. ఆ కాలంలోనే ఆయన దినచర్య రచన ప్రారంభించారు. ఇంగ్లీష్ భాషా సాహిత్యాల పట్ల ఆయనలో ప్రత్యేక అభినివేశం బలపడుతున్న కాలం కూడా అది. తరువాత ఆయన ఇంగ్లీష్ సబ్జెక్టుతో బియ్యే చెయ్యటమే కాక ఇంగ్లీష్ ఎమ్మీ కూడా చేసారు. అందువల్లనే కావచ్చు ఆయన డైరీలు చాలా వరకు ఇంగ్లీష్లోనే ఉన్నాయి. వాటిని ఎడిట్ చేస్తూ ఎత్తి రాసుకొంటున్నప్పుడు నేను ఇంగ్లీష్లోనే రాసుకొన్నాను. బుచ్చిబాబు చిత్రకారుడు కూడా కనుక డైరీలలో చాలా వాటికి స్వయంగా చిత్రించి వేసుకొన్న కవరు పేజీలు ఉన్నాయి.

ఈ డైరీలు బుచ్చిబాబు లేఖలే కాక ఆయనకు ఇతర సాహిత్యకారులు రాసిన లేఖలతో సహా 'బుచ్చిబాబు వాఙ్మయ సూచిక' ను రూపొందించి నా సిద్ధాంత వ్యాసం 'చివరకు మిగిలేది:మానసిక సామాజిక స్రవంతి- నవలా విమర్శ' కు అనుబంధంగా ప్రచురించి ఇప్పటికి 32 ఏళ్ళు. 2015(జూన్ 14)-2016 బుచ్చిబాబు శత జయంతి సంవత్సరం. కొత్తతరాన్ని బుచ్చిబాబు సాహిత్య అధ్యయనం వైపు ప్రేరేపించటానికి బుచ్చిబాబు డైరీలు ప్రచురించటం అవసరమని అదెలా ఆచరణ సాధ్యం చెయ్యాలా అని ఆలోచిస్తున్న తరుణంలో 2015 జూన్ 14న అమెరికాలో వీక్షణం నెలవారీ సదస్సులో నేను పాల్గొనటం జరిగింది. కిరణ్ ప్రభ గారి ఇంట్లో జరిగిన ఆ సదస్సులో బుచ్చిబాబు సాహిత్యం గురించి మాట్లాడే అవకాశం నాకు లభించింది. ఆ సందర్భంలో సాగిన సంభాషణ ఫలితం బుచ్చిబాబు డైరీలను కౌముదిలో సీరియల్ గా ప్రచురించటానికి కిరణ్ ప్రభగారు ఇష్టంగా ముందుకు రావటం. కొత్తతరం పాఠకులకు కొత్త పద్ధతిలో బుచ్చిబాబును చేరువ చెయ్యటం మంచిదే కదా అని నేను 'సరే' అన్నాను. ఇంగ్లీష్లో ఉన్న డైరీలను తెలుగు చేసి వేడ్డామని కూడా ఆయనే అన్నారు. బుచ్చిబాబు డైరీల ప్రచురణకు సమయం సందర్భం ఇలా సమకూడాయి. ఈ నాడు ఇందుకు అవకాశం కల్పించిన కౌముది నిర్వాహకులు కిరణ్ ప్రభ గారితో పాటు, ఆనాడు ఈ పనిలో ప్రేరణ అయిన బంగారే (బండిగోపాలరెడ్డి) గారు ఈ పని ఇంత సమగ్రంగా చేయటానికి పూర్తి సహాయ సహకారాలు అందించిన శివరాజు సుబ్బలక్ష్మి గారు - నాకెప్పుడూ స్మరణీయులు.

- కాత్యాయనీ విద్యుహే

(ప్రారంభం)

1935

జనవరి

- 1 బ్యాడ్మింటన్.
- 5 రిడింగ్ రూమ్లో రెండు గంటలపాటు హెర్బెర్ట్ స్పెన్సర్ పుస్తకం చదివాను.
- 6 ఉదయం రెండుగంటలపాటు టైప్ చేశాను. పుస్తకాలకి అట్టలు వేసుకున్నాను. బాబుల్స్ కేఫ్ దగ్గర స్థానం వారి రికార్డులు చూశాను.
- 7 సురభి వాళ్ళ మోహిని నాటకం.. నేను వెళ్ళలేదు.
- 8 బ్యాడ్మింటన్ ఆడేందుకు దర్శిపేట వెళ్ళాను.
- 9 పుస్తకాలకి అట్టలు వేసుకున్నాను. ఓ పెయింటింగ్ వేశాను.
- 10 క్రిస్టమస్ పుస్తకాలు చదివాను
- 25 Restorted Revius రెండు పేజీలు వ్రాశాను

ఫిబ్రవరి

- 1 పిక్చిక్స్ చదివాను.
- 4 రాత్రి చదువు. ఉత్తమ అనుకరణ కళ గురించి, సంగీతం గురించి కొంత విమర్శ రాసాను.
- 5 Tragic Trifles చదివాను.
- 7 కేరమ్స్ రెండు గేమ్స్ ఆడాను.

మార్చి

- 1 బైరన్, వర్డ్స్వర్థల గురించి ఆర్నాల్డ్ వ్రాసిన వ్యాసాన్ని టైప్ చేశాను. పాయింట్రీ చదివాను. వేనిటోఫెయిర్ చదివాను. ఎస్సెల్సీ, ఇంటర్ పరీక్షలు మొదలయ్యాయి.

ఆగస్టు

- 11 సాయంకాలం వరకూ ట్రాజిక్ ట్రిఫిల్స్ పుస్తకం రీమోడలింగ్. హోర్నీ కవిత్యం గురించి రాత్రి చాలాసేపు కబుర్లు.
- 12 సాయంకాలం బ్రాడిపేట వెళ్ళాను. రాత్రి కష్టపడి మేగజైన్ కి ఆర్టికల్ పూర్తిచేశాను. సి.ఎస్.ఆర్ ట్రూపు వాళ్ళు వేసిన తులాభారం నాటకానికి వెళ్ళాను. చాలా బాగుంది కానీ ప్రేక్షకుల్ని మెప్పించలేకపోయింది.
- 13 ఒక క్లాసుకి మాత్రమే వెళ్ళాను. డిల్ పీరియడ్ లేదు. నిద్రపోయాను.
- 14 కళాత్రయం వ్యాసం కోసం పనిచేశాను.
- 16 డబ్బులు పంపించమని నాన్నగారికి ఉత్తరం వ్రాశాను. మేగజైన్ కి తెలుగు ఆర్టికల్ ఇచ్చాను.
- 17 నాన్నగారి వద్దనుంచి 10 రూపాయలు వచ్చాయి. స్థానంవారి రికార్డులు విన్నాను. డాక్టర్ మీటింగ్ కి వెళ్ళాను. లేడీ మేకప్ త్ (నాటకంలో వేషం వెయ్యడానికి) అంగీకరించాను.
- 18 మధ్యాహ్నం అన్ని దేశాలకి చెందిన గొప్ప కథలు చదివాను.
- 19 కవితలు, వ్యాసం ఎడిటర్ కి ఇచ్చాను. రాత్రి కాసేపు కబుర్లు.. మిల్టన్ చదివాను.
- 20 డిల్ కి ఎక్సర్ సైజుకి వెళ్ళేందుకు ఆరు గంటలకే లేచాను.
- 22 ఒథెల్లో, మేకప్ త్ చదివాను. రిహార్సల్స్ కి మళ్ళీ వెళ్ళాను.
- 23 రిహార్సల్స్.. కొన్ని పోయెమ్స్, బ్రాడ్లీ వ్రాసిన పేక్స్ పియర్ చదివాను.
- 24 మరికొన్ని పోయెమ్స్, బ్రాడ్లీ పూర్తిచేశాను.
- 27 నోటుస్, నాటకం, కాలేజీ.. స్టేజి రిహార్సల్స్, ప్రోత్సాహకరంగా ఉంది.

సెప్టెంబర్

- 5 ప్రాచీన సాంప్రదాయం మరియు చాసర్ చదివాను. నాటకం వాయిదా పడింది. రాత్రికి రిహార్సల్స్ కి వెళ్ళాను.
- 6 మధ్యాహ్నం కాలేజీకి వెళ్ళలేదు. 5 గంటలకి కాలేజీకి వెళ్ళాను. ఆరుగంటలవరకూ వేషం వేసుకోవడం. ఏడున్నరకి నాటక ప్రదర్శన. మంచి పాత్ర దొరికింది. ఉత్తమ నటన..!
- 9 సెప్టెంబర్ పరీక్షలు ఏడింటికే మొదలయ్యాయి. ముందుగా తెలుసుకోకపోవడంతో అర్థగంట ఆలశ్యంగా వెళ్ళాను. ఐనా క్విస్ విక్టోరియా పేపర్ బాగా వ్రాశాను. మిగతావి సరిగా వ్రాయలేదు. మధ్యాహ్నం కాఫీతాగి చదువుకున్నాను. రెండుగంటలకు మేకప్ త్ పేపర్. కాస్త ఫరవాలేదు.
- 10 పాద్మున్నే 7 కల్లా కాలేజీ వద్ద ఉన్నాను. ప్రాజు పేపర్ బాగా వ్రాశాను. రెండింటికీ మిల్టన్ పేపర్. ఒక ప్రశ్న వదిలేశాను.

- 11 ఏడింటికే పరీక్ష మొదలైంది. భారతం గురించిన పేపర్. పాస్ మార్కులు వస్తాయనుకుంటున్నాను. అన్ని పరీక్షలు ఒక గేమ్ లాగే అనిపించాయి. నాన్నగారి వద్దనుంచి 30 రూపాయలు మనియార్డర్ వచ్చింది. సాయంకాలం పేపర్ లేదు.
- 12 7 గంటలకి పిగ్మాలియన్ పేపరు. పాస్ మార్కులు రావొచ్చు. మధ్యాహ్నం పేపర్ లేదు.
- 13 7 గంటలకి మిల్టన్ అండ్ లాంగ్వేజెస్ పేపర్. బాగా వ్రాశాను. మధ్యాహ్నం చానర్ అండ్ సాహిత్యచరిత్ర పేపర్. బాగా వ్రాశాను. కాలేజీ మేగజైన్ వచ్చింది. Idlers Lament పబ్లిష్ ఇంది.
- 22 పెంటపాడులో.. The Virgin Widow కథ మొదలుపెట్టాను. రాత్రికి షికార్లు, సంగీతం, చదువుకోవడం, నిద్ర.
- 23 కథ కొనసాగింపు.. సాయంకాలం ఆచారి (సినిమానటి పుష్పవల్లి భర్త), సుందరం (బుచ్చిబాబు మేనత్తకొడుకు. పూర్తిపేరు టి.సోమసుందరం)లతో కలిసి చెరువుదగ్గరకి షికారు. నాటకాల గురించి థియేటర్స్ గురించి బోలెడన్ని కబుర్లు.

అక్టోబర్

- 31 చదువుకోవడం.. లైబరీ నుంచి బెర్నార్డ్ షా వ్రాసిన ఉపోద్ఘాతాల పుస్తకం తెచ్చుకున్నాను.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments